

Ζοζέφ Ντελτέιγ

Η ΑΤΣΙΓΓΑΝΙΣΣΑ*

Α´

ΚΑΘΕ ΜΕΡΑ ΜΕΓΑΛΩΝΕ ἡ ομάδα μας. Ἐρχόντουσαν νομάτοι ἀπ' τὰ χερσοτόπια, μελαχρινοὶ καὶ ξερακιανοί, μὲ τὰ παγούρια τους ἀπὸ νεροκολοκύθες γεμάτα κρασὶ τοῦ Σαὶν-Κρίστ' νομάτοι ἀπὸ τὰ λιβάρια μὲ πρόσωπα κατάστικτα ἀπὸ τὶς μύγες ἢ τὴν ἀνεμοβλογιὰ καὶ μάτια ζαρωμένα ἀπὸ τὶς ἀλυκές' μεγαλόσωμοι χωριάτες ἀπὸ τὴ Σεβὲν ποῦ μυρίζανε βαρβατίλα καὶ μῆλα, ὀπλισμένοι μὲ τσαπιά' κι ἀκόμα, ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρό, μερικοὶ σουβλεροὶ ἀτσίγγανοι, ποῦ ἤξεραν νὰ διαβάζουν τὰ βιβλία καὶ τραγουδοῦσαν, ὁ ἓνας μετὰ τὸν ἄλλο, λατινικοὺς ἢ τευτωνικοὺς ὕμνους.

Ἡ κοπέλα μου, ἡ Λυσιέτ, τοὺς φοβότανε. Ὅμως κι ἐγὼ ἀκόμα σκιαζόμουν μὲ τ' ἀλλόκοτα πρόσωπά τους καὶ τὰ κίτρινα κουμπούρια τους.

Δεκατέσσερις μέρες πιά βαδίζαμε πλάι σ' αὐτὴ τὴν ἴσια θάλασσα, σὲ συρμὲς ἄλλοτε πετρώδεις κι ἄλλοτε ἐλώδεις. Τρέφαμε τὸ κορμί μας μ' ἄγρια χόρτα, μὲ μαλακόστρακα ποῦ τὰ μαζεύαμε στὸ γιאלὸ καὶ μὲ μεγάλα θηράματα ποῦ τὰ κυνηγούσαμε πάνω σ' ἄλογα μὲ σκυλιά. Καὶ τὸ βράδυ ἀνάβαμε πυρὲς πάνω στοὺς λόφους καὶ πλαγιάζαμε ὀλόγυρά τους σὲ ομάδες, ἐνῶ ξαγρυπνοῦσαν γιὰ τὴν ἀνάπαυσή μας ἐδῶ κάτω μερικοὶ ἀρχιμπουτζάδες τοῦ δούκα Ντ' Ὠπόν, τ' ἀφέντη μας, κι ἐκεῖ πάνω, μὲς στὴ μακάρια νύχτα, ὁ ἴδιος ὁ μεσὲρ ἅγιος Ἰάκωβος, ποῦ τὴν εἰκόνα του θὰ προσκυνούσαμε στὴν Κομποστέλλα.

Β´

Φτάσαμε πρὶν τὴν ὥρα μας στὴν Αἰγκ-Μόρτ' καμιὰ γαλέρα δὲν εἶχε ἀράξει ἀκόμη στὸ λιμάνι. Ἀναγκαστήκαμε νὰ κατασκηνώσουμε στὴν πλατεία τῆς Μητροπόλεως μιὰ ποῦ οἱ νοικοκυραῖοι ἀπεχθανόντουσαν τοὺς προσκυνητὲς καὶ δὲν τοὺς ὑποδέχονταν διόλου φιλικά. Ὅμως τὴν ἐπομένῃ ἔφτασε τὸ καράβι καί, μόλις ξεφόρτωσε τὴνπραμάτειά του ἀπὸ ἀλεύρια καὶ ἀραβικὸ κόμμι, μπαρκάραμε. Μιὰ ἐξωτικὴ μυρωδιὰ πλανιόταν ἀκόμη στ' ἀμπάρια καὶ στὶς γέφυρες. Οὐριος ἦταν ὁ ἄνεμος γιὰ τὰ καραβόσκοινα ἀλλ' ἀψὺς γιὰ τὰ πρόσωπά μας ποῦ τὰ καταξέρινε καὶ τὰ σκλήρηνεινε. Γυναῖκες, ἐδῶ κι ἐκεῖ, φτιάχνανε καταλύματα στὶς γωνίες. Κάποιες ἀπ' αὐτὲς παραπονέθηκαν χαμηλόφωνα. Ἔνα ἀπ' τὰ σκυλιά μας γάβγισε τ' ἄρμενα ποῦ τὰ ἰσαρίζανε δυὸ λιγομίλητοι ναυτικοί. Ἦτανε βράδυ. Μελαγχολία ἀνέβαινε ἀπ' τὸ νερὸ καὶ σκέπαζε τοὺς ἀνθρώπους καὶ τ' ἄρμπουρα. Ὁ καπετάνιος, ὄρθιος, ἔγνευσε. Ἄκουσα τὴν καρδιά μου νὰ κτυπάει καθὼς σήκωναν ἄγκυρα. Ἀτσιγγάνισσες, στὸν κοραδοῦρο, σέρνανε κυκλικὰ τὸ χορό. Καὶ ἡ Αἰγκ-Μόρτ ἀλάργευε μέσα στὸ σούρουπο, πίσω ἀπὸ τὰ νοτισμένα σπίτια της καὶ τὰ θαλασσινὰ φανάρια της.

Γ´

Ἡ ὀλέθρια μορφή ζύγωνε ὄλο καὶ πιὸ πολὺ. Ὁ βιγλάτορας βροντοφώναζε, κατὰ διαστήματα, τὰ καινούργια καθέκαστα. Ξεχωρίζαμε πιά τὸ σχῆμα τῆς μαῖστρας ποῦ ἴμοιαζε μὲ ἡμισέληνο. Λίγο λίγο φάνηκε ἡ μαύρη παντιέρα μὲ τὰ χρυσὰ κεντίδια της. Ἡ φρεγάτα τραβοῦσε τολμηρὰ καταπάνω μας. Τ' ἄρμενά της μεγάλωναν ὀλοταχῶς. Σύντομα εἶδαμε τοὺς μπαρμπαρέζους ναῦτες νὰ μανουβράρουν πάνω στὸ κατάστρωμα. Σ' ἓνα λεπτὸ μᾶς πλεύρισαν στὴν ἀριστερὴ μπάντα κι ἔκαναν ρεσάλτο. Κάποιος παλλαϊκὸς ἀμιράλης τοὺς

κυβερνοῦσε όπλισμένος μ' άφρικόανικό γιαταγάνι. Οί προσκυνητές λάκιζαν όπως όπως μέσ' άπό σκοινιά κι άργάτες. Στη φυγή μου σκόνταφα σέ κάτι ξάρτια και σωριάστηκα πάνω στίς σανίδες. Και δέν είδα τίποτ' άλλο πιά.

Δ´

Τό Τούνεζι, πέρα στόν όρίζοντα, έβαφε τ' άσπρα του τά σπίτια με νταβανόβουρτσες. Πλάι πλάι μ' εκείνη πού μοιραζόταν μαζί μου τά ίδια δεσμά, μιá άπό τίς άτσιγγανοπούλες, κατέβηκα τή σκαλιέρα τής φρεγάτας και κάθισα μες στήν τούρκικη βάρκα. Ή Λυσιέτ βρισκότανε κιόλας εκεί, όπως κι ό άφέντης μας, ό πασάς. Ήκλαιγε γοερά, ένώ έπαιζε με τó χέρι άχαρα ένα ροζάριο πού κρεμόταν άπό τή ζώνη της. Στα κλεφτά, έριχνε ματιές στα δεσμά μου πού θα τά 'θελε στα χέρια τά δικά της. Ήμορφη και τρυφερή ήταν ή θάλασσα τών πειρατών. Οί μαύροι κωπηλάτες τή χαϊδεύανε ρυθμικά. Και μιá έρωτική αίσθηση άναδούταν άπ' τó νερό. Μά ή ψυχή μου ήταν θλιμμένη έπειδή ήμουν δεμένος για όλη μου τή ζωή με μιάν άτσιγγάνισσα κι έπειδή έκλαιγε ή κοπέλα μου, ή Λυσιέτ.

Ε´

Ή άτσιγγάνισσα ήξερε άπό μαγγανείες και γήτευε τήν καρδιά μου κάθε μέρα και πιό πολύ. Οί σκλάβοι δουλεύανε στο λιμάνι, στόν ταρσανά με τίς γαλέρες. Ήμένα ώστόσο, λόγω τής νιότης μου, μ' είχε ρίξει ό πασάς, μαζί της, σέ δουλειές του σπιτιού. Τά χέρια της ήταν σκούρα και τó πρόσωπό της τόσο μελαχρινό όπως οί έλιές τής Αϊγκ-Μόρτ. Ή φωνή της ήταν πορτοκαλένια και τά χείλη της μου φαινότανε θρεμμένα με σολωμονικές ούσιες. Όμως ήταν τρυφερή μαζί μου και, μολοντί άνήκε σ' άλλόπιστο λαό, θα μπορούσες νά πεις πως είχε καλή καρδιά.

Ή καρδιά όμως τής Λυσιέτ γινόταν όλο και πιό άσθενική. Μυστική θλίψη ροκάνιζε τó πρόσωπό της. Ό γιός του πασά τήν έβρισκε ώραία. Όμως ποτέ πιά δέν τήν ξανάδα γελαστή. Σιγά σιγά τó μέτωπό της ζάρωσε. Τά μάτια της άπόστασαν. Και πέθανε στή γή τής Μπαρμπαριάς μ' ήν ξέροντας άν αυτό όφειλότανε στο μαράζι τής ψυχής της ή στόν καημό της πού με είχε δει μιá μέρα νά δρέπω μαύρα φιλιá άπ' τά χείλη τής άτσιγγάνισσας.

Τότε κούρσειφε ή άτσιγγάνισσα όλη μου τή ζωή. Ξέχασα τ' όνομα τής μάνας μου, άπαρνήθηκα τήν πίστη μου και λάτρεψα τόν Μωάμεθ. Ό πασάς μ' έκανε άμιράλη του. Και πήρα τίς θάλασσες για νά διαφεντεύω τίς γαλέρες του.

*Τίτλος πρωτοτύπου: «La Bohémoise», *Le Maître ironique*, éd. Bernard Grasset, & Fasquelle, Παρίσι 1995, σσ. 73-80.

Ή ίδια μετάφραση δημοσιεύτηκε στο περιοδικό ΠΟΡΦΥΡΑΣ, τχ 89, Γενάρης-Μάρτης 1999, σσ. 349-350.